

ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Повалена М. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права,
конституційного та міжнародного права
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Під час військових дій порушуються всі найважливіші права дитини: право на життя, право бути з родиною, право на охорону здоров'я, на розвиток особистості, а також на турботу та захист.

Станом на ранок 10 жовтня 2022 року більше ніж 1226 дітей постраждали в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації. За офіційною інформацією ювенальних прокурорів 422 дитини загинуло та понад 804 отримали поранення різного ступеню тяжкості [1].

У нових умовах ведення бойових дій саме діти є найвразливішою групою. За межами безпечного середовища, де захист дітей є пріоритетом, вони породжують негативні наслідки збройних конфліктів. Переміщення, втрата дому і членів родини, розлука з батьками, від яких залежить їхнє виживання, мають довготривалий вплив на процес розвитку та дорослішання.

Війна стала серйозною загрозою як для фізичного, так і для психічного здоров'я дітей, зокрема:

- у зоні бойових дії зазнають катувань та отримують серйозні травми, які можуть призвести до як до інвалідності, так і до смерті;
- існують випадки, коли дітей змушують користуватися зброєю, що завдає шкоди як і самим дітям так і ризик травмування інших;
- відсутність вноормованого харчування призводить до недоїдання та ослаблення імунної системи;
- погані житлові та санітарні умови сприяють розповсюдженню інфекційних захворювань;
- нестача медикаментів, медичного персоналу й якісних медичних послуг для дітей збільшують рівень смертності та показник захворюваності у воєнний час;
- під час війни батьки постійно зосереджені на виживанні, тому при меншій кількості уваги дітей, яким доводиться самотійно шукати сенс у тому, що відбувається;

– зруйнована інфраструктура створює перешкоди для його освітнього процесу й рідко не повністю зупиняється. Закриття школи не тільки закриває доступ до освіти, але й обмежує дітей в комунікації з однолітками.

Війна в Україні призвела до «кризи захисту дітей надзвичайних масштабів» – заява під час брифінгу ЮНІСЕФ у Женевському палаці щодо становища дітей в Україні Аарон Грінберга – регіонального радника ЮНІСЕФ у Європі та Центральній Азії із питань захисту дітей. З початку війни в Україні понад 7,7 мільйона людей стали вимушеними переселенцями, понад 5,5 мільйона людей перетнули міжнародні кордони, серед них майже дві третини всіх дітей України. Війна вплинула на психосоціальний добробут усіх дітей. Всіх без винятку. Діти були вирвані зі своїх домівок, розлучені з опікунами і безпосередньо зазнали впливу війни. Діти були приголомшені вибухами бомб і виттям сирен систем попередження про ракетний удар. Майже всі діти стикнулися з відсутністю батька, старших братів або дядьків, оскільки майже всі чоловіки віком від 18 до 60 років задіяні у захисті територіального суверенітету України.

Під час війни щодо дітей застосовується не лише психологічне а фізичне, але і сексуальне насильство, яке є поширеним явищем як частина широкомасштабного нападу на цивільне населення або актів геноциду проти народу. Воно набуває масового характеру та вчиняється проти багатьох осіб із метою досягнення військових цілей, послаблення волі й супротиву громади, залякування і приниження [2].

Закон України «Про охорону дитинства» [3] – основний закон України, який регулює права дітей в умовах війни. Держава має зобов'язання вживати всіх необхідних заходів для забезпечення захисту прав дітей (у тому числі розшук, повернення в Україну дітей, незаконно вивезених за кордон). Не зважаючи на існування й міжнародних правових актів, що діють в умовах війни, права багатьох дітей досі порушуються.

Література:

1. В Україні внаслідок збройної агресії росії загинули 422 дитини. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3589666-v-ukraini-vnaslidok-zbrojnoi-agresii-rosii-zaginuli-422-ditini.html>
2. Сексуальне насильство під час війни. URL: <https://kr-rada.gov.ua/rekomendatsiyi-dlya-naselennya-pid-chas-vonnogo-stanu/seksualne-nasilstvo-pid-chas-viyini/>
3. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>